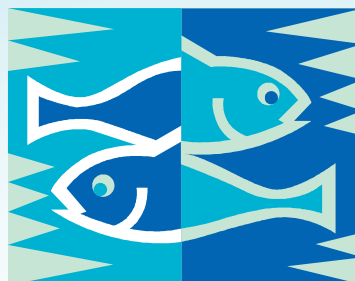

Огляд Нового Заповіту

Ісус Христос Син Людський

Вивчення Євангелії від Луки

*І Слово сталося тілом, і перебувало між нами,
повне благодаті та правди, і ми бачили славу Його,
славу як Однородженого від Отця.*

Івана 1:14

3

ПЛВЦ

Зміст

Представлення Ісуса Лукою	3
I. Первинний огляд	4
II. Чуда та притчі	6
III. Учення про Царство	8
IV. Підсумкове практичне застосування	9
Від Луки — Євангелія Сина Людського	12
I. Історичне тло	13
II. Особливі акценти	16
III. Ісус — Син Людський	18
Підсумок	21
Додаток 1. Притчі та чудеса Ісуса	24
Додаток 2. Поглянемо на Євангелію від Луки	26

Представлення Ісуса Лукою

ПЛАН УРОКУ

- I. Первинний огляд
- II. Чуда та притчі
- III. Учення про Царство
- IV. Підсумкове практичне застосування

ЦІЛІ УРОКУ

До кінця цього уроку ви повинні:

1. Добре ознайомитися з Євангелією від Луки.
2. Навчитися по-новому цінувати цю книгу.
3. Уміти вказати на основні віхи Євангелії від Луки.
4. Ознайомитися з новим способом опрацювання незрозумілого уривка.
5. Навчитися по-новому цінувати Ісуса після вивчення вчинених Ним чуд.
6. Прагнути уподібнитися Ісусові у служінні іншим людям.

Завдання до уроку

1. Виконайте та перевірте усі питання та вправи в уроці.
2. Прочитайте всю Євангелію від Луки під час роботи над уроком.
3. Заповніть таблиці про чудеса та притчі.
4. Виконайте практичні завдання та навчальний проект:
 - а) практичне завдання вчення;
 - б) практичне завдання наслідування Ісуса;
 - в) навчальний проект знайти згадки про Царство в Євангелії від Луки.

Пояснення слів

Водянка — надмірне скупчення рідини в тканинах чи порожнинах; набряк.

Ви уже дослідили дві Євангелії у Новому Заповіті й тепер маєте уявлення про події у житті Христа. У цьому уроці ви продовжите дослідницьку працю, спрямувавши її на виявлення загального фокусу цієї книги та складання її плану. І хоча в цьому уроці потрібно буде дати відповідь на меншу кількість питань, ніж в уроках до Євангелій від Марка та Матвія, вам

все одно доведеться завзято попрацювати. Не бійтеся робити записи та відмітки у своєму підручнику, навіть якщо ви помилитеся чи якщо згодом виявиться, що у вас виникла краща думка. Це робочий підручник, а не виставковий екземпляр.

Навчальний проект. Відзначте згадки про Царство в Євангелії від Луки

Під час читання тексту, роботи над питаннями та вправами записуйте кожну згадку про Боже Царство чи Царя (оскільки може йтися про Бога або Ісуса). Спочатку позначте відповідний вірш у себе в Біблії — виділіть його кольоровим олівцем або підкресліть ручкою. Потім запишіть у зошит посилання та переписіть вірш, а під ним — кілька слів про те, що він говорить вам про Боже Царство. Це дослідження вам знадобиться під час роботи над завданням, яке ви отримаєте згодом.

I. Первинний огляд

В оповіді Луки про євангельські події повно подробиць, не згаданих в інших Євангеліях. Хоча значний обсяг матеріалу з Євангелії від Луки має відповідники та паралелі у Євангеліях від Матвія та від Марка, Лука наповнює свою оповідь великою кількістю унікальних уривків та цікавих фактів. Записана Лукою розповідь про життя Христа є найповнішою з усіх Євангелій.

Питання 1. Скільки розділів у Євангелії від Луки?

Питання 2. Яка середня довжина цих розділів?

Питання 3. Прочитайте Луки 1:1–4. Чому автор написав цю Євангелію?

Вправа 1

Перечитайте побіжно всю Євангелію від Луки за один раз. Швидко «пробіжіть-ся» цією Євангелією. Наприклад, можна читати лише перші речення у кожному абзаці або по десять довільно вибраних віршів у кожному розділі. Не зосереджуйте увагу на подробицях. Спробуйте виявити одне чи два ключових слова або словосполучення у цій Євангелії. Запишіть їх разом з іншими першими враженнями у свій зошит. На виконання цієї вправи у вас має піти не більше, ніж **30 хвилин**.

Вправа 2

Складіть заголовки для сегментів Євангелії від Луки. У поданій нижче таблиці запишіть заголовки сегментів Євангелії від Луки. Тут запропоновано кілька прикладів, але ви маєте записувати такі заголовки, які будуть зрозумілими для вас. Ці заголовки мають бути короткими (2–4 слова), вони мають підкреслювати головну тему кожного сегмента, наведеного у таблиці. Потім у своєму зошиті запишіть відповіді на питання, які подаються нижче.

1. Назвіть кілька згаданих у Євангелії від Луки груп людей, до яких Ісус звертався зі словом та з якими працював.
2. Порівняйте Ісусові слова з Його ділами. Чого було більше?
3. Чим відрізняються наголоси в Євангелії від Луки від наголосів у Євангеліях від Марка та від Матвія?

Не забудьте взяти з собою виконане завдання на наступний семінар.

1	<i>Діва Марія</i>
2	<i>Пелени</i>
3	<i>Іван — пустиня</i>
4:14	
5	
6:12	
7	
8	
9:51	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19:28	
20	
21:5	
22	
23	
24	

Зверніть увагу на основні розділи Євангелії від Луки у наведеній вище таблиці.

Питання 4. Прочитайте уривки, які безпосередньо передують межах основних розділів та йдуть відразу за ними (4:14; 9:51 та 19:28). Потім поясніть, чому межі основних розділів припадають саме на ці вірші.

4:14 _____

9:51 _____

19:28 _____

Подаємо тут дуже простий план Євангелії від Луки, поділений на основні розділи. Вивчіть його напам'ять, цей план буде одним із завдань іспиту.

ПЛАН ЄВАНГЕЛІЇ ВІД ЛУКИ	
I. Підготовка Сина Людського	(1:1 — 4:13)
II. Служіння Сина Людського	(4:14 — 19:48)
III. Страждання Сина Людського	(20–23)
IV. Перемога Сина Людського	(24)

У Євангелії від Луки є уривки, які не трапляються у жодній іншій Євангелії. Ми зосередимо увагу на деяких із них, щоб ви змогли отримати якомога більше користі завдяки самостійному дослідженню таких уривків.

Прочитайте про події, пов'язані з народженням Христа, у Луки 1 та 2, а потім запишіть відповіді на питання, що наводяться далі.

Питання 5. Назвіть шість головних персонажів у Луки 1.

Питання 6. Чи згадується щось з того, що записано в Луки 1, у Євангеліях від Матвія та від Марка?

Знайдіть відмінні та подібні риси між тим, як описується Ісусове народження в Луки та в Матвія.

Питання 7. Назвіть тих осіб та ті групи людей, які вперше згадуються в Луки 2. Кого з названих у Матвія 2 не згадано тут?

Які події, описані в Луки 2, є природними? Які є надприродними?

II. Чуда та притчі

Ісус учинив чимало чуд та розповів чимало притч, але у кожній Євангелії записано лише кілька з них. Святий Дух надихнув записати кожне з цих чуд та притч з певної причини. У кожній притчі міститься важливе звернення до нас, а кожне чудо показує нам Ісуса з якогось нового боку.

Уважно перечитуючи Євангелію від Луки, виконайте наступні три вправи.

Вправа 3

Зазначте у таблиці чуда та притчі, записані в Євангелії від Луки. У таблиці, яку ви склали під час виконання вправи 2, відмітьте Ісусові чуда та притчі, поставивши у відповідних частинах таблиці хрестик (X) навпроти кожної притчі та галочку (✓) навпроти кожного чуда. Закінчивши роботу над цією вправою, ви побачите, як сконцентровані притчі та чуда в Євангелії від Луки.

Вправа 4

Познайомтеся з Ісусом завдяки Його чудам. У додатку 1 наводиться таблиця, подібна до поданої нижче. Заповніть її відомостями про кожне чудо, яке вам трапиться в Євангелії від Луки. Завдяки цій вправі ви зможете значно глибше оцінити та зрозуміти чуда, вчинені Ісусом.

Тема	Буря (8:22–25)	Біснуватий (8:26–39)
Вияв Ісусової влади над...	Природою	Духами
Основна наука, яку подає чудо	Ісус має владу над стихіями природи	Ісус має владу над злими духами
Застосування у моєму житті	Зрозуміти, що Бог має владу над погодою у моєму місті	Звертатися до Ісуса за захистом від злих духів

Вправа 5

Зазначте у таблиці притчі Ісуса. Як і під час роботи над попередніми уроками, заповніть таблицю з притчами, яка подається в додатку 1.

Ви побачите, що кілька притч наводяться лише в Євангелії від Луки. Ми зараз візьмемо один приклад та опрацюємо його за допомогою питань і відповідей. Цим самим методом ви зможете користуватися, коли вам трапляться уривки, які змушують вас замислитися над їхнім значенням.

Вправа 6

Ознайомтеся з новим методом опрацювання незрозумілих уривків.

Прочитайте притчу в Луки 16:1–16.

1. Як ця притча пов'язана з тим, що їй передуює?
2. Як вона пов'язана з тим, що йде за нею?
3. Хто похвалив нечесного управителя? Чи було тут Ісусове схвалення?
4. Що таке неправедне багатство?
5. Як Ісусів учень може набувати собі друзів неправедним багатством?
6. Хто може бути такими друзями? Подивіться на вислів «щоб... прийняли вас до вічних осель».
7. Ісус сказав: «Жаден раб не може служити двом панам... Не можете Богові й мамоні служити!» Кому служив цей невірний слуга — своєму господареві-багачеві чи грошам?

8. Якби він служив своєму господареві, а не грошам, чи потрапив би він у таку біду? Чому? Якби він служив господареві, то чи служили б йому гроші господаря? Іншими словами, чи зміг би він зберегти свою роботу та безпечне становище?
9. Чи можна на основі Луки 16:14–15 стверджувати, що фарисеї були багатими? Чи, можливо, багатими вони лише хотіли бути?
10. Чи може багата людина бути доброю? Чи може грошолюбець — багатий чи бідний — бути доброю людиною? Наведіть обґрунтування.
11. Чому фарисеї насміхалися з Ісуса? Як вони намагалися виставити себе добрими перед людьми? Що їх вивищувало перед людьми?
12. Чому це було мерзотою, злом у Божих очах?

Якщо в управителі з цієї притчі побачити фарисеїв, то можна помітити, що Бог вважав їх невірними у дорученій їм праці. Вони не були навіть настільки мудрим, як цей управитель, бо усіх, хто був нижчим за них, вони вважали грішниками. Вони самі себе ізолювали та позбавляли друзів. Прочитайте притчу, що йде далі! Ви бачите зв'язок між ними?

Практичне завдання: навчання на основі однієї з притч

Підготуйте урок про одну з Ісусових притч, представлених в Євангелії від Луки. Підготуйте план уроку, призначений для проведення у недільній школі вашої церкви, бажано для дітей віком 6–10 років. Урок має бути цікавим, у ньому мають бути передбачені ідеї для практичного застосування на рівні учнів.

III. Учення про Царство

Учні були покликані Ісусом, але ми бачимо, що вони були учнями тому, що бажали вчитися. У Луки 8:9 вони запитали Ісуса, що означає ця притча, і Ісус їм пояснив. Ісус сказав: «Вам дано пізнати таємниці Божого Царства». Чому їм було дано це пізнання? Бо в учнів було прагнення пізнати. Вони були готові до дій, які вимагалися від них з огляду на стосунки з Ісусом та на добру звістку про Царство. Вони були активними послідовниками Христа. Вони не сиділи у класі та не намагалися розібратися в словах і вчинках Ісуса, проаналізувавши їх своїм розумом. Вони навчалися без відриву від справи. Нам дано пізнавати таємниці Царства Божого, коли ми активно йдемо за Христом та служимо Йому.

Розмірковуючи про Боже Царство та про те, що Ісус об'явив у Своему вченні, Своїх притчах та Своїх вчинках, ви можете відчутти, що вас накриває відчуття власної жалюгідності. Ісус сказав, що Його учням «дано пізнати». Чи хочемо пізнати ми? Допитливість — це сприйнятливість. Той, хто вміє чути, вміє бачити, є відкритою людиною, а з відкритістю приходить і віра.

Можна сказати, що ключі до Царства можна знайти в Луки 11:9: «*просіть... шукайте... стукайте*». Що більше істин ми відкриваємо і помічаємо, то більше ми починаємо бачити нові горизонти для пізнання. Не бійтеся, якщо у вас закінчатся відповіді на питання. Проблема може виникнути лише тоді, коли вам бракуватиме питань.

Відведіть зараз достатньо часу, щоб уважно прочитати Луки 17:11–19:28. У цьому уривку є кілька думок про Царство, яких навчав Ісус.

Вправа 7

*Складіть план до Луки 17:11–19:28. Складіть у своєму зошиті план цього уривку, подавши до кожного розділу місце Писання та короткий опис. Ви маєте розділити цей уривок відповідно до того поділку, який **ви** бачите в тексті; не використовуйте планів з чужих матеріалів.*

IV. Підсумкове практичне застосування

Під час нашої роботи над Євангеліями стає дуже очевидним те, що Ісус співчував людям, що Він скрізь служив та допомагав їм. Ви, можливо, не зможете уздоровити хворого, воскресити мертвого чи нагодувати 5000 людей, але співчуття має бути очевидною рисою вашого життя. Дайте Христовій любові можливість сяяти через вас.

Практичне завдання: виявляйте Ісусове співчуття

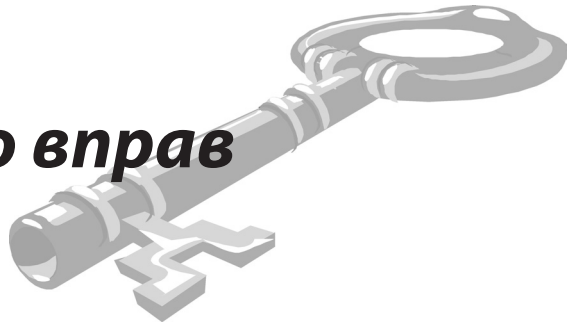
За час, який залишився до наступного семінару, знайдіть можливість послужити людині у потребі. Ви можете самі вибрати, кому бажаєте послужити, але бажано, щоб це була літня людина або мати-одиначка. Допоможіть їм — принесіть їм їжу, запросіть їх на обід, допоможіть їм у городі, поладуйте щось в них удома і т. п. Підійдіть до завдання творчо! І пам'ятайте, що це повинні зробити **ви** самі, — не ваша дружина або хтось із родичів! Не забудьте скласти звіт та взяти його на наступний семінар. У звіті повідомте про те, що ви зробили, які почуття та думки у вас виникали та що ви відчували згодом. Також вкажіть, чому ви вибрали саме цю людину і саме цю справу і яким чином зроблене є наслідуванням Ісуса.

Відповіді на питання

1. У Євангелії від Луки 24 розділи.
2. У середньому в одному розділі Євангелії від Луки міститься 48 віршів.
3. Він ретельно дослідив події, розпитавши очевидців, і хотів скласти впорядковану оповідь, щоб читач міг бути впевненим у тому, чого його навчено.
4. 4:14 — усе, що передує цій межі, стосується перших тридцяти років життя Христа.
9:51 — до цього моменту в оповіді просто наводяться проповіді та повчання Христа, але у цьому вірші названо чітку мету, і вся оповідь тепер вибудовується навколо неї. Усі розділи, що йдуть далі, служать досягненню вказаної мети.
19:28 — слова «А як це оповів» вказують на поворотний пункт в оповіді. До цього Ісус почав Свою мандрівку в Єрусалим, але тепер Він уже готовий увійти до Єрусалима та розпочати Страсний тиждень.
5. Захарій, Єлисавета, Ангел Господній (Гавриїл), Марія, Іван Христитель, Святий Дух.
6. Ні.
7. У Луки: цар Август, пастухи, Семен, Анна.
У Матвія: Ірод, мудреці.

Відповіді до вправ

1. Ваша відповідь.
2. Ваша відповідь.
3. Ваша відповідь. На наступному семінарі ви матимете можливість порівняти відповіді до вправ 3, 4 та 5 з відповідями інших учасників групи.
4. Ваша відповідь.
5. Ваша відповідь.
6. Ваша відповідь.
 1. Ця притча наводиться після притчі про блудного сина; в ній далі розкривається почата тема. Фарисеї нарікали, й Ісус відповів на їхнє невдоволення кількома притчами.
 2. Це друга у блоці з трьох притч-повчань. І хоча з кожної з них можна взяти для себе багато, але ці три пов'язані між собою тим, що вони висвітлюють гріх фарисеїв.
 3. Управителя похвалив господар.
 4. Світське багатство.
 5. Використовуючи отримане ним від Бога для допомоги нужденним.
 6. Ваша відповідь. Це може бути будь-яка людина в потребі. Думка тут полягає у тому, що така людина у майбутньому виявить вдячність, коли зустріне свого благодійника у раю (у вічних оселях).
 7. Контекст, у якому Ісус розповів цю притчу, дає підстави вважати, що управитель служив грошам, які стали для нього іншим господарем, оскільки тут цілком очевидно, що він не служив господарю, який взяв його на роботу.
 8. Ні. Ваша відповідь. Так. Так.
 9. Тут сказано, що вони були срібллюбці; про їхню заможність не зазначено нічого.
 10. Ваша відповідь.
 11. Фарисеї були срібллюбці, а тому сміялися з Ісуса. Вони намагалися виставити себе добрими перед людьми, дотримуючись численних законів, які вони самі й склали. Цим вони видавалися людям праведними, але це була лише зовнішня праведність.
 12. Бог дивиться на серце людини, а їхня пиха була злом в Його очах.
7. Ваша відповідь.

Від Луки — Євангелія Сина Людського

ПЛАН УРОКУ

- I. Історичне тло
 - А. Авторство
 - Б. Дата
 - В. Загальне тло
 - Г. Читачі
 - Д. Географія Євангелії від Луки
- II. Особливі акценти
 - А. Людина для всіх людей
 - Б. Син Людський
 - В. Ключовий вірш
 - Г. Царство Боже
- III. Ісус — Син Людський

Підсумок

ЦІЛІ УРОКУ

До кінця цього уроку ви повинні:

1. Знати таку інформацію про Євангелію від Луки: ім'я автора, приблизну дату написання, кому адресована книга, а також мету написання.
2. Уміти пояснити іншій людині характерні особливості Євангелії від Луки чи її унікальні акценти.
3. Провести оцінку свого духовного ходження.
4. Виявляти співчуття до фізичних потреб людей.
5. Скласти план регулярної участі в служінні іншим людям.

Завдання до уроку

1. Опрацюйте урок і перевірте відповіді.

2. Прочитайте додаток 2 «Поглянемо на Євангелію від Луки».
3. Виконайте практичне завдання (практичне служіння).

Пояснення слів

Синагога — грецьке слово, яке означає «зібрання». З часів вавилонського полону синагога була головною установою, де здійснювалися юдейські богослужіння та інші релігійні відправи.

I. Історичне тло

ЖИТТЯ ХРИСТА, ОПИСАНЕ ЛУКОЮ (ЗАТЕМНЕНЕ ТЛО)¹

ПІДГОТОВКА	ПРИВСЕЛЮДНЕ СЛУЖІННЯ				ЖЕРТВА
	ПОПУЛЯРНІСТЬ (зменшується)				
	НЕВІДОМІСТЬ (зникає)	Розширене служіння		ОПІР (зростає)	
	Початкові події	Раннє служіння	Особливе служіння	Завершальне служіння	
	Іван представляє Ісуса Івана 1:19 і далі	Ісус очищує храм Івана 2:13 і далі	Ісус повертається у Галілею Марка 1:14	У Тир і Сидон Матвія 15:21	На свято Кущок Івана 7:10
	4 місяці	8 місяців	4 місяці	6 місяців	3 місяці
		Раннє служіння в Юдеї	Раннє служіння в Галілеї	Пізнє служіння в Галілеї	Пізнє служіння в Юдеї
		Ісус призначає Дванадцять Луки 6:12 і далі	Середнє служіння в Галілеї	За Йордан Івана 10:40	Служіння у Переї
					Матвія 21:1
					Урочистий в'їзд Матвія 21:1
					2 місяці 40 днів
					Воскресіння Смерть
					Вознесіння
Народження до Р.Х. Щорічні святкування Пасхи Луки 1	5	ПЕРШИЙ РІК Івана 2:13	ДРУГИЙ РІК Івана 5:1	ТРЕТІЙ РІК Івана 6:4	Івана 11:55
	4:13	4:14	6:12	9:17	9:18
				9:51	13:22
					19:28
					Луки 24

A. Авторство

У тексті цієї Євангелії ніде не вказано імені автора, але серед дослідників зазвичай не виникало жодних заперечень щодо того, що автором був саме Лука.

«Відповідно до відомостей Євсевія та Ієроніма, Лука був родом з Антіохії Сирійської, а тому єдиним неєвреєм серед усіх авторів Писання. Він був освіченим чоловіком, греком, який виріс серед грецької культури. Він був лікарем — представником професії, яка в той час була представлена майже виключно греками».²

Лука, автор Євангелії від Луки та книги Дій, подорожував разом з апостолом Павлом. Оскільки він був лікарем (Колосян 4:14), можна стверджувати, що він був освіченою людиною. І дійсно його Євангелія за настроєм дещо відрізняється від інших. Він ретельно впо-

¹ Irving L. Jensen, *Jensen's Survey of the New Testament* (Chicago: Moody Press, 1981) 163.

² *The Holy Bible, King James Version, Analytical Ed.* — Chicago: John A. Dickson Publishing Co., 1941. — P. 1157.

рядкував свою оповідь, а у тому, які він зауважував деталі чи які вживав терміни, чітко простежується його освіченість.

Крім того, що Лука — це єдиний автор новозаповітних книг, який був неєвреєм, його Євангелія є єдиною з чотирьох, написаною безсумнівно не очевидцем життя та смерті Ісуса. Утім, найімовірніше, він збирав матеріал своєї Євангелії, розпитуючи тих, хто застав описані події. Крім того, цілком можливо, що для Луки одним із джерел була оповідь, записана Марком, оскільки в цих двох Євангеліях чимало дуже подібних чи навіть однакових віршів.

Б. Дата

Загальноприйнятою є думка, що Євангелія від Луки була написана у період з 60 до 65 р. н. е. Вочевидь, вона була складена до того, як Лука взявся за написання книги Дій під час Павлового ув'язнення в Римі у середині 60-х років. А тому найпізнішою датою написання Євангелії від Луки може бути 65 рік.

В. Загальне тло

Лука датував події, посилаючись на ті історичні відомості та записи, які були доступні в його час. У Луки 3:1 вказано найконкретнішу дату в євангельській хронології: служіння Івана Христителя розпочалося *«у п'ятнадцятий рік панування Тиверія кесаря»*. Тиверій почав правління у 14 р. н. е., а тому п'ятнадцятий рік його царювання припадає на 28–29 рр.

Як ми довідалися з двох попередніх уроків, у дні Христа Рим був головною політичною силою у тогочасному світі. Священики були головною політичною силою у Палестині, але відповідність їхніх рішень римському законодавству контролювалась римським прокуратором. Ми також згадували про те, що у Палестині була ще одна впливова політична сила — іродіяни.

Іродіяни — це царська династія, започаткована Іродом Великим; була при владі з 37 р. до н. е. аж до падіння Єрусалима в 70 р. н. е. Іроду Великому був даний царський престол римським правителем Антонієм. Влада іродіян мала переважно економічний характер. Хоча в Ірода Великого було своє військо (Матвія 2:1–18), він не був відомий своїми військовими завоюваннями. Представники цієї династії відомі переважно своєю жагою до влади. Ірод Великий повелів убити щонайменше дев'ятьох своїх родичів, оскільки не був упевнений у їхній лояльності. Його наступники були дещо миролюбнішими, але за владу над усім палестинським регіоном між ними постійно точилася політична боротьба, яка виявлялася у найрізноманітніші способи.

Загалом іродіяни залишили по собі деякі покращення, бо вони чимало будували. Ірод Великий збудував храм, який був у Єрусалимі в часи Ісуса. Проте з усіх представників цієї династії лише тетрарх Пилип відчував хоч якусь прихильність з боку населення Палестини.

За життя Ісуса при владі були такі представники іродіянської династії: Ірод Великий, а по ньому Архелай, Ірод Антипа (у Біблії лише як Ірод або Ірод чотиривласник) та тетрарх Пилип (вони розділили між собою царство Ірода Великого). Після життя Христа при владі були Ірод Агріппа I та Ірод Агріппа II.

Г. Читачі

Питання 1. До кого звертається автор в Луки 1:3?

Це ім'я у перекладі з грецької мови означає «Божий друг». Ми не маємо інформації щодо того, ким була ця людина, проте зі стилю написання цілком очевидно, що Лука не мав намір обмежити коло читачів свого твору лише Теофілом.

«У ті часи було три класи людей, яким наш Господь був представлений відповідно до їхніх потреб і особливостей: юдеї, римляни та греки. Нащадки Яфета, до яких належали й греки, здійснили значний інтелектуальний поступ у світі. Саме греки намагалися створити досконалу людину завдяки розмірковуванню. Грецька цивілізація «заповіла світові найвеличніші зразки краси та думки, яких коли-небудь сягав людський розум без сторонньої допомоги». Вона мала на меті реалізацію людини у найкращих її проявах. Для неї людина була більш божественною, ніж усе фізичне, і вищою за всі імперії чи навіть сам світ. Вона створила своїх богів на людську подобу.

Ще однією характерною особливістю грецької цивілізації була її універсальність чи всеосяжність — людина грецького світу була «вселенською», вона могла вибудовувати добрі стосунки з будь-ким. Правду казали, що

„Євреї та римляни за своєю природою були народами, які відсторонювали від себе інших. Єврей міг вважати за брата лише того, хто походив з роду Авраама та приймав пророків; римлянин — того, хто мав в імперії владу або хто в цій імперії народився. Для єврея вершиною зростання було бути фарисеєм, для римлянина — кесарем, а для грека — людиною світу. Греки могли зустрічатися з усім світом на спільному підґрунті людськості, а євреї та римляни цього не могли“.

Ці дві характерні особливості, їхні ідеали досконалості та універсальності (загальності чи всеосяжності) мали бути враховані під час представлення Ісуса грекам, і саме це й зробив Лука. У цій Євангелії Ісуса представлено не як єврейського Месію, Який є виповненням пророцтва; не як Всемогутню силу і не як Завойовника світу, але як досконалу вселенську Людину.

Тепер ми можемо зрозуміти, чому Лука, даючи родовід Ісуса, тягне його аж до Сифа. Матвій, пишучи для євреїв, зупинив родовід на Авраамові, але Лука простежує генеалогію Месії до засновника месіанського роду та навіть до Адама, цим показуючи Ісуса грекам не як сина Авраама, а як Адамового сина, Сина Людського, Спасителя всього людства.

Щоб задовольнити вимоги грецького бачення, Ісус у Своїй справі спасіння має явитися як людина світу, і тому Лука представляє Ісуса з цього боку, оберненого до цілого світу, показуючи працю Божественного Чоловіка для єврейського світу та для світу інших народів. Греки можуть зрозуміти та прийняти вселенського Христа, який Своєю спасенною благодаттю огортає все людство. Визначною особливістю Євангелії, написаної Лукою, і є саме таке представлення Христа, яке розраховане на задоволення цієї вимоги».³

Д. Географія Євангелії від Луки

Оскільки Лука не вибудовує свою Євангелію у хронологічній послідовності, а ділить її на блоки, де описуються чуда та наводяться повчання, географічні відомості в його Євангелії логічно не впорядковані. З огляду на те, що описані події зібрані у цій Євангелії в блоки, її неможливо використовувати для дослідження хронології Ісусового служіння.

Проведімо невелике повторення.

Питання 2. Звідки ми знаємо, що Лука був лікарем?

³ *The Holy Bible. King James Version, Analytical Ed.* — Chicago: John A. Dickson Publishing Co., 1941. — P. 1198.

Питання 3. До кого була адресована Євангелія від Луки?

Питання 4. Коли була написана Євангелія від Луки?

Питання 5. Для якої групи людей була написана Євангелія від Луки?

Питання 6. Які дві характерні риси в Ісусі були важливі для греків?

Питання 7. Чим родовід, наведений у Луки, відрізняється від родоводу в Євангелії від Матвія?

Питання 8. Які є думки з приводу того, чому Лука подає Ісусів родовід не так, як Матвій?

II. Особливі акценти

A. Людина для всіх людей

Юджин Петерсон відзначає кілька цікавих акцентів у цій Євангелії від Луки у передмові до неї у своєму англomовному перекладі Нового Заповіту «The Message»:

«Ми у переважній своїй більшості здебільшого відчуваємося залишеними осторонь — відкинутими. Ми чужі. Інші видаються нам такими впевненими, такими рішучими, вони немов «свої» у якомусь клубі, до якого нас не взяли.

Ми можемо відреагувати на це створенням свого власного клубу або пошуком такого, до якого нас приймуть. Принаймні так у нас буде хоча б одна така місцина, де «чужими» є не ми, а інші люди, а ми — «свої». Ці клуби можуть діяти й у вигляді неформальних зустрічей, й офіційно організованих зібрань зі своїми політичними, соціальними, культурними та економічними вподобаннями. Але при всіх відмінностях спільним для них є принцип відсторонення зовнішніх. Обмеження свого кола лише вибраними дозволяє виробити ідентичність та усвідомити власну цінність. Жахлива ціна, яку ми платимо за те, щоб усі інші люди залишалися за межами кола вибраних, щоб нам насолодитися відчуттям належності до числа «своїх», — це зменшення дійсності, стискання життя.

Але ніколи ця ціна не буває такою страшною, як тоді, коли вона платить за релігійні справи. Проте релігія здавна відома саме цим — вона стискає величез-

ні Божі таємниці до поважних правил клубу, а величезну людську спільноту — до членства у клубі; а для Бога чужинців немає.

Лука — запеклий борець за “чужих”, Він і сам був “чужим” — єдиним неєвреєм у когорті авторів Нового Заповіту — і він показує, як Ісус приймає тих, кого релігійні інститути того часу вважали чужими й негідними: жінок, звичайних трударів (пастухів), людей іншого етнічного походження (самарян) та бідняків. Він не дає підстав ставитися до релігії, як до клубу. Коли Лука розповідає історію, ми всі, які стояли назовні та заглядали на життя у зачиненому колі, не сподіваючись на те, що нас коли-небудь впустять (а в кого з нас не було такого почуття?), бачимо, що двері нині широко розчинені, а ми тепер знайдені та запрошені Богом через Ісуса».⁴

Наголос, який робить Лука на забутих та відкинутих людях, — це не єдиний його наголос. Як ми вже бачили в попередньому розділі, через його бажання донести Євангелію до греків він наголошував на досконалості Христа, висвітлюючи всі Його чудеса та повчання.

Б. Син Людський

Хоча титул «Син Людський» дається Ісусові в інших Євангеліях також, в Луки це звання є головним з усіх, якими автор називає Ісуса. Жодне інше словосполучення, яким означається, хто такий Ісус, не вжито у цій Євангелії так часто. У книзі «Огляд Нового Заповіту» Ірвінг Дженсен пише:

«Лука представляє Ісуса як Сина Божого (наприклад, в Луки 1:35), але особливу увагу він звертає на те, щоб показати Його як Сина Людського. Ця Євангелія є найповнішою розповіддю про народження, дитинство, життя Ісуса серед родичів та інших людей. У ній підкреслюються Його людські почуття (наприклад, в Луки 10:21; 19:41; 22:44). Крім того, тут повідомляється про Його контакти з іншими людьми, наприклад, з Симоном (Луки 7:36–50); з Мартою та Марією (Луки 10:38–42); з фарисеями (Луки 11:37–52; 14:1–25); з Закхеем (Луки 19:1–10).

Молитви Ісуса мають вагоме місце у книзі, чим знову ж підкреслюється Його людськість. У чотирьох Євангеліях описано п'ятнадцять випадків, коли Христос молився, з них одинадцять — в Євангелії від Луки. Так само у цій третій Євангелії міститься немало повчань про молитву (наприклад, у Луки 11:5–13; 18:1–8; 21:36).

Родовід Ісуса, записаний Лукою (Луки 3:23–38), також вказує на належність Ісуса до людського роду, оскільки описана лінія предків сягає аж до Адама (Луки 3:38)»⁵.

В іншій частині своєї книги Дженсен стверджує, що «Син Людський» — це «улюблений титул серед тих, якими Ісус називав Себе, і вживався він лише Ним самим. Винятком є лише одне місце у Новому Заповіті».⁶ Якщо Ісус уважав прийнятним так Себе називати, то це чітко вказує на Його розуміння того, що Він уповні є людиною.

В. Ключовий вірш

Хоча в Євангелії від Луки є кілька ключових віршів, в яких вона підсумовується, переважна більшість дослідників згідна з тим, що вірш, у якому найчіткіше представлена суть цієї книги — це Луки 19:10. У цьому вірші Ісус називає себе Сином Людським та чітко викладає Свою місію. Знайдіть зараз цей вірш і прочитайте його. Вам варто вивчити його напам'ять на іспит.

⁴ Eugene H. Peterson. *The Message*. — Colorado Springs: NavPress, 2002. — P. 1846.

⁵ Jensen I.L. *Jensen's Survey of the New Testament*. — Chicago: Moody Press, 1981. — P. 165.

⁶ Там само. — P. 171.

Два інші варіанти ключових віршів — це Луки 4:18–19 і Луки 24:19.

Питання 9. Прочитавши всі три вказані уривки, який з них ви вважаєте найкращим підсумком євангельської звістки, представленої Лукою? Запишіть його тут.

Г. Царство Боже

Хоча тема Божого Царства представлена в Євангелії від Луки не так яскраво, як у Євангелії від Матвія, вона все одно є тут дуже вагомою. У Євангелії від Луки ми бачимо, що царство Боже вже тут, але ми його не розпізнаємо (див. Луки 17:20–19:27). Євреї, яким служив Ісус, очікували, що це Царство буде фізичним — вони прагнули бачити царя, палац, військо, незалежність держави. А Ісус упродовж усієї Євангелії від Луки навчав, що Царство вже є тут, але воно є духовною, а не фізичною дійсністю. Це дає нам змогу зрозуміти, яким чином Царство Боже може бути «всередині» (тобто поміж) нас (Луки 17:21). Лише ті, хто вірить в Ісуса, належать до цього Божого Царства. І ті, хто вірить, живуть та спілкуються серед тих, хто не вірить. Царство Боже, описане в Євангелії від Луки, є вже тут і зараз, але воно не в якомусь одному місці, воно не визначається географічними координатами чи державними кордонами.

III. Ісус — Син Людський

Зараз зупиніться та прочитайте додаток 2 із книги «Погляд на Новий Заповіт». Під час читання заглядайте у ті уривки Євангелії від Луки, які згадуються. На основі прочитаного у додатку та в Євангелії від Луки дайте відповідь на подані нижче питання.

Вправа 1

Поміркуйте про виокорення Христа Ісуса. Доктор Мірс розповідає про місіонера, який продався у рабство, щоб мати можливість донести Євангелію до інших рабів. Подумайте про те, яким стало життя цієї людини: як змінилися умови його проживання, як він втратив свободу, які небезпеки загрожували його здоров'ю. А потім розважте над тим, що переніс Христос Ісус, прийшовши на землю. Запишіть у зошиті кілька думок, порівнявши цього місіонера з Ісусом. Ваше порівняння повинно бути не коротшим за п'ять-шість речень. В останньому реченні вкажіть те, від чого, на вашу думку, Ісус просить вас відмовитися, щоб приводити до Христа інших людей.

Питання 10. Де записано перше власне визнання Ісусом Своєї божественності?

Питання 11. Що Лука зауважує щодо стосунків Ісуса з Богом та з людьми в ранній період Його життя?

Питання 12. Які ще відмінності, крім згаданих нами, є між родоводами в Євангелії від Матвія та Євангелії від Луки?

Вправа 2

Подумайте про свої духовні звички. Доктор Мірс просить нас: «А тепер чесно поміркуйте про те, які звичаї ви формуєте у своєму християнському житті. Як ви проводите недільні дні?» Ми знаємо, що у суботу Ісус служив іншим, а також ходив до синагоги. У Старому Заповіті наведено багато правил щодо того, як мав проводитися день суботи. У Римлян 14:5–6 Павло нагадує нам про свободу, яку ми маємо в Христі, яка, зокрема, виявляється у тім, що, хоч деякі й виділяють певні дні з-поміж інших і вважають їх святими, це не є обов'язковим для всіх і не всі це робитимуть. На вашу думку, як Бог хоче, щоб **ви** проводили недільні дні? Як ви проводите недільні дні? Чи збігається ваш спосіб проведення недільного часу з тим, що, на вашу думку, є найбільш до вподоби Господу у вашому житті? Запишіть відповіді у свій зошит.

У євреїв ідея синагоги виникла тоді, коли їх було відведено у вавилонську неволю. У той самий час був зруйнований і Храм у Єрусалімі, а тому вигнанці почали збиратися для молитви чи інших богослужбових відправ у різних місцях, але ці богослужіння не включали жертвоприношень та інших обрядів, які повинні були виконуватися лише священиками.

Але синагоги мали не лише богослужбове призначення — вони стали до певної міри громадськими центрами для єврейського населення, а також школами для хлопчиків. Вони настільки узвичаїлися серед євреїв, що навіть і по поверненню з вигнання синагоги не зникли.

Богослужіння у синагогах могли проводити не лише ті, що мали священицьке походження, але й інші люди, і тому Ісус цілком міг навчати у синагозі в Своему рідному містечку в суботу (чи у будь-який інший день).

Питання 13. Як люди прийняли Ісуса в Його рідному містечку?

Як люди приймають вас у вашому рідному місті? Чи знають вони вас як порядну та чесну людину? Чи можуть вони вам довіряти? Чи не розбігається ваше життя з тим, що ви говорите про свою віру? Якщо ви можете дати ствердну відповідь на ці останні три питання, а мешканці вашого рідного міста все одно вас відкидають, то втіштеся з того, що й Ісуса в рідному містечку не прийняли за Месію; а спочатку навіть і Його сім'я не могла прийняти Його.

Питання 14. До яких діл ми маємо бути готові, якщо бажаємо бути дієвими служителями Христа?

Луки 9 є дуже важливим розділом з кількох причин. Деякі називають його «Переломним тижнем» з трьома великими складовими: 1) великим віросповіданням — що Ісус, Син Людський, є Христом Божим; 2) великим оголошенням — що Син Людський зазнає смерті та принесе Боже Царство; 3) великим об'явленням — Переображенням, де Бог знову виголошує, що Син Людський — це Його Син.

І як на це реагують учні? Вони починають сперечатися поміж собою, хто з них більший. Вони ще не можуть зрозуміти, про що їм говорив Ісус. Чи пильно вони Його слухали? Чи пильно слухаємо ми? Наскільки світськими є ми в своєму розумінні Писання?

Луки 9:51, як було зазначено в минулому уроці, — це важливий поворотний момент. Ісус постановив іти в Єрусалим, де, як Він знає, на нього чекають величезні муки, але разом із ними й завершення всього Його земного служіння. Трохи згодом, у вірші 62, Він каже: *«Ніхто з тих, хто кладе свою руку на плуга та назад озирається, не надається до Божого Царства!»* Ісус Сам показує приклад. Для Нього шляху назад не було. Крім того, від цього часу Ісус навчає все чіткіше, що Царство є духовним, а не земним, хоча всі й чекали, що Месія має утвердити саме земне фізичне царство.

Часто Ісус нам уявляється тихим і покірливим, проте Він не завжди поводився «тихо». В Луки 11 Ісус дуже різко звертався до релігійних провідників, хоча був запрошений гостем у дім фарисея. В Луки 11:37–54 Він, звертаючись до фарисеїв, шість разів виголошує: «Горе вам...».

Питання 15. Запишіть виголошені «Горе вам...» своїми словами. Кожен пункт слід сформулювати так, щоб він стосувався сучасного світу.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

Провідники релігійного життя склали 619 правил на додачу до того, що подано в Старому Заповіті, й 39 з них стосувалися поведінки в суботу. Через дотримання цих правил вони вважали себе бездоганними; тієї самої думки про себе був і апостол Павло, коли дотримувався тих самих законів. Ісус чітко та відкрито засудив їх. Чому, і чому саме зараз? Ісус постановив Собоі йти в Єрусалим. Створюється враження, немов Він навмисне їх провокував, щоб вони перейшли до активних дій проти Нього.

Питання 16. У який спосіб Лука показує людську природу Ісуса в Його останній день перед розп'яттям?

Питання 17. Назвіть людей, які залишили Ісуса за останню добу до смерті (три групи).

Питання 18. Яким трьом людям або групам людей Ісус по-особливому послужив у цю останню добу?

Питання 19. Як Ісус показав після Свого воскресіння, що Він людина, а не привид?

Підсумок

Лука чітко й потужно представляє людську природу Ісуса, нітрохи не заперечуючи Його божественності. Упродовж цілої Євангелії від Луки ми бачимо, як Ісус чинить чуда та навчає так, як не змогла б жодна проста людина, бо їй не стало б на це мудрості; але разом із цим ми бачимо, як Він втомлювався та шукав, де перепочити, як прагнув сили Отця, єднаючись з Ним у молитві, як з кровавим потом терпів душевні муки в очікуванні Своїх страждань. У цій Євангелії, як у жодній іншій, людськість та божественність Ісуса сплетені в єдине мереживо. Ми бачимо Ісуса-Слугу — Він служить Своему Отцю, служачи Його народові; Він віддає Себе попри біль та муки, а Бог підтримує Його, посилаючи Йому ангелів. Прочитавши Євангелію від Луки, ми можемо упевнено сказати: «Так, Ісус на 100 % людина» і «Так, Ісус на 100 % Бог».

Практичне завдання. Наслідкування прикладу Ісусового служіння

Ще раз перечитуючи Євангелію від Луки, зауважте всі ті способи, в які Ісус служив людям. Складіть у своєму зошиті перелік, до якого включіть і все величне та вагоме, й усе мале і незначне — не оминіть жодної справи служіння.

А тепер подивіться на своє власне життя. Поряд зі складеним переліком справ служіння, які чинив Ісус, запишіть перелік справ служіння, які ви здійснили впродовж минулого тижня. Порівняйте два переліки. Потім з молитвою складіть новий перелік, в якому будуть вказані ті служіння, до яких, на вашу думку, Бог хоче, щоб ви долучилися наступного місяця. Підійдіть до цього завдання творчо, будьте готові показати свій перелік на наступному семінарі, щоб у вас була можливість надалі звітувати про успіхи у названому служінні.

Прочитавши свій список перед групою, виберіть три справи, за які ви візьметесь в наступному місяці. Якщо можливо, чиніть вибрані справи служіння потай, не чекаючи подяки чи визнання від тих, кому ви служите. Виконавши завдання, складіть короткий письмовий звіт, у якому буде вказано, що саме було зроблено, коли це відбувалося, як воно було сприйнято та які викликало у вас думки й почуття. Цей звіт ви маєте віддати керівникові курсу на одному з наступних семінарів.

Відповіді на питання

1. До Теофіла.
2. Див. Колосян 4:14.
3. До Теофіла.
4. У період між 60 і 65 рр. н. е. або до 65 р. н. е.
5. Для греків.
6. Універсальність (вселенськість, загальність, усеосяжність) та досконалість, і обидві ці риси наголошені в Євангелії від Луки.
7. Родовід у Євангелії від Матвія сягає лише Авраама, а в Луки йде аж до Адама.
8. Лука пише для греків, громадян світу. У його оповіді особливий наголос зроблено на тому, що Ісус є «людиною цілого світу» і що викуплення Він несе всім.
9. Ваша відповідь.
10. Луки 2:49.
11. Ісус зростав благодаттю у Бога й людей.
12. Родовід Ісуса в Євангелії від Матвія — це юридична генеалогія Ісуса по лінії Йосипа, Його царський родовід. Родовід Ісуса, поданий Лукою, це особистий родовід Ісуса по лінії Марії.
13. Вони відкинули Його претензії на месіанство; намагалися Його вбити.
14. Ми маємо бути готові віддавати себе, служити так, щоб наше служіння було жертовним.
15. Ваша відповідь може містити перелік, подібний до поданого нижче. Обов'язково запишіть усі пункти своїми словами!
 1. Ви фанатично ставитесь до того, щоб віддати свою десятину до останньої копійки, але зовсім забуваєте про справедливість та любов!
 2. Ви любите сидіти перед усіма в церкві, ви любите, щоб вас поважно всі вітали, бо ви — духовний керівник.
 3. Ви мертві та гнилі всередині, а люди проходять повз вас і цього навіть не помічають!
 4. Ви немилосердно навалюєте на людей свої видумані правила та закони, залишаючи людей без жодної надії.
 5. Ви поводитесь так, немов шануєте побожних людей минулого, але ви зовсім не кращі за своїх предків, які віддали їх на мученицьку смерть!
 6. Своїми повчаннями та правилами ви не лише не відчинили двері правди — ви їх замкнули й для себе, й для інших, які на вас поклалися!
16. Лука пише про кровавий піт, який стікав з чола Ісуса в Гефсиманському саду.
17. Юда Іскаріот, учні в саду, Петро.
18. Учням у горниці, Петру в дворі, розбійнику на хресті.
19. Він ходив зі Своїми учнями та розмовляв з ними. Згодом Він їв з ними та дозволив їм доторкатися до Нього. Він також показав їм рани від розп'яття на хресті.

Відповіді до вправ

1. Ваша відповідь.

Місіонер у розповіді доктора Мірс добровільно понизив себе. Він наслідував приклад Ісуса, оскільки Ісус теж упокорив себе та зійшов до рівня людини, хоч Він і не мав потреби йти на таку жертву. Ісус відмовився від Своїх прав. Він відмовився від права залишатися на небі, зазнав зневаги від Своїх земних родичів і врешті-решт прийняв ганебну смерть на хресті. Цей місіонер, подібно до Христа, відмовився від власних прав на свободу та багатство, навіть від права самому вирішувати, де він спатиме. Він знав, що, найімовірніше, він помре рабом. Він відмовився від свого права повернутися до своєї сім'ї та друзів у своїй рідній країні. Цей місіонер цілковито віддав себе у жертву, як Ісус.

2. Ваша відповідь.

Притчі та чудеса Ісуса

ДОДАТОК

У цей додаток включені таблиці, в яких ви будете записувати притчі та чудеса Ісуса. Кількість відведеного місця не вказує на те, скільки притч/чудес ми хочемо, щоб ви знайшли. Ми просто хотіли надати достатньо місця, аби ви могли записати все, що знайдете.

ЧУДЕСА ІСУСА В ЄВАНГЕЛІЇ ВІД ЛУКИ

Посилання	Проблема	Вияв Ісусової влади над...	Основна наука, яку подає чудо	Застосування у моєму житті

ПРИТЧІ ІСУСА В ЄВАНГЕЛІЇ ВІД ЛУКИ

[illegible]

Поглянемо на Євангелію від Луки

Лука зображає Ісуса Христа, Сина Людського

Розділ 4 книги Генрієти Мірс «Погляд на Новий Заповіт»⁷

Автором третьої Євангелії був лікар Лука, супутник апостола Павла (Дії 16:10–24; 2 Тимофія 4:11; Колосян 4:14). Він народився в Сирії та вочевидь не був євреєм, оскільки в Колосян 4:14 його названо разом з іншими християнами з язичників. Якщо це дійсно так, тоді він єдиний автор книг Нового Заповіту, який має неєврейське походження.

Мета

Матвій представляє Христа Царем і пише для євреїв.

Марко — Слугою Єгови, і пише для римлян.

Лука — досконалою Людиною, і пише для греків.

Ми ніколи не зможемо зрозуміти, яким чином Христос є водночас і Богом, і людиною. Як би докладно ми не вивчали Боже об'явлення, ми цього ніколи не досягнемо. Коли містера Вебстера, визначного науковця, запитали, чи може він усвідомити божественну та людську природу Христа, він відповів: «Ні, не можу! І я б соромився визнавати Його за свого Спасителя, якби я міг це усвідомити». Якщо я можу зрозуміти Його, то Він не більший за мене, а мені потрібен надлюдський Спаситель».

Один місіонер у Вест-Індії хотів донести до тамтешніх рабів звістку про Бога та Його любов, але вони цілими днями були на праці, і він не міг до них наблизитися. І тоді він вирішив продатися у рабство. Він працював серед них, разом з ними обробляв поля, щоб мати можливість розповісти їм про Божу любов. Саме це й зробив Христос.

⁷ Використано з дозволу

Підготовка Сина Людського

(Прочитайте Луки 1:1–4:13)

Вступна частина цієї дивовижної книги є дуже важливою. Тут ми дізнаємося про обставини, які супроводжували народження та дитинство Святого Дитятка, а також про того, хто мав стати Його предтечею. Народження Івана Христителя (Луки 1:57–80), пісня ангелів, яку чули пастухи (Луки 2:8–20), обрізання Ісуса (Луки 2:21), принесення Його до храму (Луки 2:22–38), а потім розповідь про Нього, коли Він був дванадцятилітнім хлопчиком (Луки 2:41–52), — усе це записано тут.

Бог виконує те, про що сповіщали пророки. Михей говорив, що місцем народження Ісуса має бути Віфлеєм (Михея 5:1–4), але Марія жила у Назареті — містечку, яке розташовувалося більш ніж за 150 км. Бог подбав про те, щоб імперська влада видала наказ, відповідно до якого Марія з Йосипом мали прибути до Віфлеєма якраз тоді, коли мало народитися Дитятко. Хіба не диво, як Бог використовує наказ язичницького монарха кесаря Августа для здійснення Своїх пророцтв! Бог і досі рухає рукою правителів, щоб вони виконували Його повеління.

А тепер подивімося далі! Ми чуємо звістку ангелів, звернену до пастухів, що стерегли стадо, але не знаходимо мудреців зі сходу, які розпитують, де народжений Цар (Луки 2:10–12).

«Дитина росла», а «благодать Божя на Ній пробувала» (Луки 2:40). Коли Ісусові було дванадцять, Він разом зі своїми батьками рушив до Єрусалима на свято. І *«...відшукали у храмі Його, як сидів серед учителів, і вислухував їх, і запитував їх»* (Луки 2:46). І тут ми чуємо перші слова Ісуса: *«Хіба ви не знали, що повинно Мені бути в тому, що належить Моєму Отцеві?»* Це перше свідчення з Його власних вуст щодо Його божественності та Його стосунків з Отцем. *«Та не зрозуміли вони того слова, що Він їм говорив»*.

І далі ми читаємо: *«І пішов Він із ними, і прибув у Назарет, і був їм слухняний»* — слухняний Своїм земним батькам (Луки 2:51). *«А Ісус зростав мудрістю, і віком та благодаттю, у Бога й людей»* (див. Луки 2:52). Усе це стосується Ісуса як людини, і про це пише лише Лука. Важливо зауважити, що в Назареті до Ісуса було прихильне ставлення. Якщо ми не маємо прихильного ставлення нашого оточення, то це не є знаком того, що ми перебуваємо у Божій благодаті.

Родовід Ісуса в Євангелії від Луки наведено тоді, коли йдеться про Його хрещення, а не в розповіді про Його народження (Луки 3:23). Між родоводом, наведеним в Євангелії від Луки, та тим, що подається в Матвія 1, є помітні відмінності. Можливо, варто відвести кілька хвилин на те, щоб в них розібратися.

У Євангелії від Матвія подається царський родовід Сина Давида за Йосипом.

А в Луки це суто Його особистий родовід за Марією.

«А Ісус, повний Духа Святого, вернувся з-над Йордану, і Дух на пустиню Його попровадив. Сорок день там диавол Його спокушав» (Луки 4:1-2).

Ісус вийшов з полум'я випробовувань у неослабній силі Духа, і так само можемо чинити й ми. Лише тоді, коли ми буваємо повні Його Духа, ми можемо силою Духа долати спокуси. Кожен, хто потрапив у сіть спокус, хто втратив усяку надію на себе, може поглянути на Христа та почути від Нього: *«вірний Бог, Який не попустить, щоб ви випробовувалися більше, ніж можете, але при спробі й полегшення дасть, щоб знести могли ви її»* (див. 1 Коринтян 10:13).

Мета спокуси була не в тому, щоб з'ясувати, чи піддасться Ісус сатані, а в тому, щоб показати, що піддатися Він не міг; щоб виставити перед усіма той факт, що в Ньому не було нічого, за що сатана міг би зачепитися. Христос міг перенести випробовування та довести Свою твердість.

Той, хто продає авто, хоче, щоб потенційний покупець сів за кермо і сам випробував машину — не тому, що він боїться, що автомобіль виявиться гіршим, а навпаки, тому що він впевнений у тому авто, яке виставляється на продаж.

Коли ви підете за Христом через Його спокуси в пустині, коли дослідите, як Він перемагав Свого супротивника мечем Духа, тоді, без сумніву, у вашому серці з'явиться глибше бажання теж оволодіти цим мечем. Серед мусульман є чимало школярів, які можуть напам'ять процитувати 6000 віршів з Корану чи з пам'яті записати їх слово в слово. І як прикро, що ми, християни, у своєму серці заховаємо так мало Божого Слова! *«Я в серці своїм заховав Твоє слово, щоб мені не грішити проти Тебе»* (Псалом 119:11).

Служіння Сина Людського

(Прочитайте Луки 4:14–19:48)

Після спокус Ісус пішов *«до Назарету, де був вихований. І звичаєм Своїм Він прийшов дня суботнього до синагоги, і встав, щоб читати»* (Луки 4:16). Він прийшов туди, де був вихований. Виховання — це важлива складова життя. Ми бачимо, що Ісус мав звичай ходити до церкви суботнього дня. Він був вихований у побожній родині. А тепер чесно поміркуйте про те, які звичаї ви формуєте у своєму християнському житті. Як ви проводите недільні дні?

Тут Ісус виголосив, що Бог помазав Його проповідувати полоненим визволення і Добру Новину звіщати вбогим та скрушеним серцем (Луки 4:18–19).

Ще на початку Ісусового служіння ми бачимо, як мешканці Його рідного містечка вирішують вбити Його (Луки 4:28–30). Це перший натяк на те, що далі Він буде відкинутий. Він виголошує Себе Месією (Луки 4:21). Вони розлютилися через те, що Він дав підстави допустити думку про те, що єврейський Месія буде також посланий до інших народів (див. Луки 4:24–30). Вони були переконані, що Божі благодаті належала лише євреям, і тому були готові вбити Його. Він відмовився вчинити серед них чуда через їхнє невірство. Вони намагалися скинути Його з гори, але Він віддалився від них і подався до Капернауму (Луки 4:29–31).

Євреї ненавиділи інші народи за їхнє ставлення до себе, коли вони перебували у вавилонській неволі. До усіх інших народів вони ставилися з презирством, бо вважали їх нечистими та Божими ворогами. Лука зображає Ісуса, який нищить бар'єри між євреями та неєвреями, кажучи, *«щоб у Ймення Його проповідувалось покаяння, і прощення гріхів між народів усіх, від Єрусалиму почавши»* (Луки 24:47). Релігія Ісуса Христа — це не просто одна з релігій світу. Вона є найвеличнішою світовою релігією, пристосованою для всіх народів та всіх класів. Прочитайте твердження Павла, записане в Римлян 1:16.

Коли дванадцятьох послано на працю (Луки 9), ми бачимо, яке вони отримують широке поле для служіння. У Євангелії від Матвія ми чуємо, як Господь каже: *«На путь до поган не ходіть... але йдіть радніш до овечок загинулих дому Ізраїлевого»*. Лука оминає ці слова, і пише, що *«послав їх проповідувати...»*, і що *«вийшли вони... звіщаючи Добру Новину та всюди вздоровляючи»* (Луки 9:2, 6).

Куди б не пішов цей Чоловік, Ісус Христос, услід за Ним йшла безліч народу, який *«намагався бодай доторкнутись до Нього, бо від Нього виходила сила, і всіх вздоровляла»* (Луки 6:19). Він віддавав Себе. Наше служіння має бути саме таким. Ми маємо віддавати себе, якщо прагнемо перев'язувати зранені серця та служити іншим.

Джипсі Сміта якось запросили виступити в одному місті. Його запевнили, що від нього «не потрібно буде жодних зусиль». «Тоді мені не варто і їхати, якщо від мене нічого не потрібно» — відповів він. Чудовим образом християнського служіння є свіча: вона не може давати світла, не віддаючи себе.

Страждання Сина Людського

(Прочитайте Луки 20:1–23:56)

У цій сцені нам показано страждання й смерть Сина Людського. Їх важко описати. Як нам їх зрозуміти? Описання, яке подає Лука, відрізняється від того, що подається в Євангеліях від Матвія та від Марка.

Ісус сидить за столом зі Своїми учнями, вони святкують єврейську Пасху. На цій вечері Він запроваджує те, що ми нині називаємо «вечерею Господньою»? Дослухайтесь до Його слів: *«Це тіло Моє, що за вас віддається. Оця чаша Новий Заповіт у Моїй крові, що за вас проливається»* (Луки 22:19–20). Описане тут відрізняється від слів Матвія та Марка. У них сказано: *«Це кров Моя Нового Заповіту, що за багатьох проливається»*. У Євангелії від Луки Його любов виявляється у дуже особистий спосіб. Євангеліст додає: *«Це чинить на спомин про Мене!»* Ісус має бути у розумі та серці Своїх учнів.

Зазирнімо до Гефсиманського саду. Ісус молиться, і *«ніт Його став, немов каплі крові»* на Його святому чолі. Лука каже нам, що *«Ангел із неба з'явився до Нього»*, щоб служити йому, Сину Людському. Матвій з Марком оминають цю подробицю.

У темряві саду наближається гурт воїнів, а веде їх Юда. Але в Писанні наперед було сказано, що Ісуса зрадить друг, що Його буде продано за тридцять срібняків (Луки 22:47–62; Псалом 41:9).

Найгіршим з усього було те, що Його кинули друзі. Петро Його зрікся, а всі інші, крім Івана, якого Він любив, залишили Його та втекли. Лише Лука повідомляє нам про те, що Ісус поглянув на зрадника Петра, і цей погляд, повний любові, скрушив Петрове серце.

Читати про те, з якою жорстокістю поводитися з Боголюдиною, майже неможливо. *«Син бо Людський прийшов, щоб знайти та спасти, що загинуло!»* (Луки 19:10), але *«До свого [євреїв] Воно прибуло, та свої відцурались Його»* (Івана 1:11) (див. Луки 22:63–71).

Ми йдемо за Ісусом до палацу Пилата, а далі до Ірода (Луки 23:1–12). Потім йдемо за ним по Віа Долороса (Луки 23:27–38). Лука подає лише назву «Череповище» — це поганська назва Голгофи. Лука оминає багато з того, що описано в Матвія та Марка, але лише в його Євангелії наведено молитву: *«Отче, відпусти їм, бо не знають, що чинять вони»*, — і Його останні слова *«Отче, у руки Твої віддаю Свого духа!»* (Луки 23:13–46).

На вершині Голгофи стояло три хрести. На одному з них висів злодій, який вмирав за свої злочини. Лука оповідає нам і його історію (Луки 23:39–45). Цей розбійник отримав спасіння так, як має знайти спасіння кожен грішник. Він повірив у Агнця Божого, який помер у той день на хресті, заплативши за гріх.

Ця сцена завершується гучним вигуком Сина Людського: *«Отче, у руки Твої віддаю Свого духа!»* Сотник засвідчив: *«Дійсно праведний був Чоловік цей!»* — і це свідчення узгоджується з цією Євангелією.

Перемога Сина Людського

(Прочитайте Луки 24:1–53)

Ми з величезним полегшенням переходимо від страждань і смерті на хресті, від мороку могили до світла й слави ранку воскресіння.

Чи є ще якийсь образ, який приносив би більшу радість, ніж образ порожнього гробу? Ісус воскрес з мертвих, і якщо воскрес Він, то воскреснемо й ми (1 Коринтян 15). Подивіться на те, що зображено в Луки 24:1–12.

Лука частково розповідає нам про те, що інші залишили без згадки. Тут наведено чудову історію про подорож в Еммаус.

Він показує Своїм учням, що Він, їхній воскреслий Господь, залишився тим самим другом, який любить і розуміє, як і до Своєї смерті. Після того, як Він пройшов та бесідував з Ними, ми чуємо, як учні запрошують Його залишитися з ними на ніч. Він показав, Хто Він, коли підніс Свої зранені руки та розламав хліб. Тоді вони впізнали Його, але Він став для них невидимим. Повернувшись до Єрусалима, вони знайшли численні докази воскресіння. Він довів, що Він — справжня людина з тілом та кістями. І усім цим подробицям якраз і місце у Євангелії Його людськості — Євангелії від Луки.

По тому, як Він воскрес, Його учні доторкалися до Нього тричі (Матвія 28:9; Луки 24:39; Івана 20:27). Він також їв з ними (Луки 24:42; Івана 21:12–13).

Коли Ісус підніс руку, щоб благословити їх, *«то зачав відступати від них, і на небо возноситись»* (Луки 24:51). Той факт, що Він вознісся, знову вказує на те, що Він людина.

Він уже не місцевий Христос, обмежений самим лише Єрусалимом — тепер **Він** є вселенським Христом. Він міг сказати Своїм учням, які сумували за Ним, бо думали, що Він, відійшовши від них, вже не буде з ними: *«І ото, Я перебуватиму з вами повсякденно аж до кінця віку!»*

Яка разюча різниця між теперішньою надією та радістю цих вибраних послідовників та відчаєм і соромом під час розп'яття! Повернувшись до Єрусалима з великою радістю, *«постійно вони перебували в храмі, переславляючи й хвалячи Бога»!*

